20 onmisbare tools

Wie in Google zoekt op gratis software, botst op vele miljoenen hits, maar blijft vaak achter met een kater. Verkapte commercie, vervelende pop-ups, verdachte clausules en venijnige malware... het steekt er allemaal tussen. Tenzij je je beperkt tot 'open source'-software (OSS), want die komt met garanties. CEDRIC MESKENS

Voor veel gebruikers is er bij het zoeken van software maar één vraag van tel: is het gratis? Het maakt hen niet uit of het om freeware, shareware of 'open source'-software gaat, zolang ze de hand maar op de knip kunnen houden. Nochtans zijn er wezenlijke verschillen. Shareware mag dan aanvankelijk wel gratis zijn, na een tijdje is je proefrit ('trialware') afgelopen en word je geacht met geld over de brug te komen. Hinderlijke vertragingen, pop-ups of andere kleine pesterijen ('nagware') moeten je helpen overtuigen. Of je kan de software wel gratis blijven gebruiken, maar dan met allerlei ingebouwde beperkingen ('crippleware'). Shareware doet een beetje denken aan die proevertjes in warenhuizen: zodra het begint te smaken, is het aankopen geblazen.

WAT IS OPEN SOURCE?

Echte freeware lijkt er al wat meer op: deze software is en blijft gratis en kan je in principe zonder beperkingen downloaden, gebruiken en kopieren. Het grote verschil met openbronsoftware is dat je geen inzage hebt in de broncode van het programma. Dat lijkt een futiliteit – alleen programmeurs zijn daarin geïnteresseerd, toch? – maar dat ís het niet! De openbaarheid van de code verzekert de gebruikers er namelijk van dat er geen verdoken malware of adware in het programma huist. Rond heel wat openbronprojecten zijn bovendien heuse communities van ontwikkelaars ontstaan, wat enerzijds de kans vergroot op het vinden van mogelijke programmeerfouten (bugs) en anderzijds meer garanties biedt op continuïteit. Houdt de auteur van een stukje klassieke freeware er op een bepaald moment mee op, dan stopt het daar, terwijl er bij openbronsoftware wellicht andere programmeurs bereid zijn om de draad op te pikken. Heel wat openbronprogramma's (waaronder Linux) worden trouwens gepubliceerd onder een (GNU) GPL-licentie ('general public license': zie ook www.gnu.org/copyleft/gpl.html), die het zogenoemde 'copyleft'-principe huldigt. Dat betekent dat iedereen de toelating krijgt om de code in te kijken én aan te passen, maar op zijn beurt ook de gewijzigde code aan anderen moet tonen.

*Freeware heeft **als grote nadeel** dat je de broncode niet kan inkijken. Je weet dus niet of er malware aanwezig is.*

WAAR?

Er bestaan honderden openbronprojecten van uiteenlopende aard en kwaliteit. Een goed vertrekpunt is alvast OpenDisc www.theopendisc.com, waar je terecht kan voor een tweetal ISO-bestanden. Wanneer je die downloadt en naar cd brandt – bijvoorbeeld met het openbronpakket InfraRecorder (zie ook verder) – krijg je via je browser toegang tot een reeks knappe en thematisch ingedeelde openbronprogramma's. Zo biedt de OpenEducationDisc een 50-tal programma's aan die studenten goed kunnen gebruiken voor allerlei schoolopdrachten.

Ook heel handig is de site www.osalt.com, wat staat voor 'Open Source as Alternative'. Je vindt hier tal van openbronalternatieven voor commerciële software, verdeeld over een 11-tal categorieën. Zo biedt de site gratis alternatieven aan voor onder meer Office, Photoshop, Dreamweaver, Nero Burning Rom en Publisher. Die zijn weliswaar niet altijd even krachtig als hun commerciële tegenhangers. Heel wat pakketten blijken wel multiplatform, wat inhoudt dat je ze onder verschillende besturingssystemen kan draaien.

Ongetwijfeld de grootste verzameling vind je op http://sourceforge.net, die bijna 200.000 openbronprojecten huisvest, met circa 2 miljoen geregistreerde gebruikers. Daar zitten bekende namen tussen als 7-Zip, Azureus en Audacity, maar net zo goed ook tal van ingedommelde eenmansprojecten. Kleinere en minder bekende verzamelsites zijn BountySource www.bountysource.com, RubyForge http//rubyforge.org en Savannah http://savannah.gnu.org.

Clickx' openbrontoppers

Er is dus een overweldigend aanbod aan openbronsoftware, waar ook de bedrijfswereld inmiddels dankbaar gebruik van maakt. Volgens een studie van onderzoeksbureau Gartner zou wereldwijd al meer dan 85% van de bedrijven uit openbronsoftware putten. Wij hebben geprobeerd een selectie te maken van de betere pakketten die (ook) onder Windows draaien. We hebben de software ingedeeld in een zestal rubrieken: internet, beeldbewerking, audio en video, kantoor, privacy en hulpprogramma's. Voor elk wat wils dus.

INTERNET

Firefox

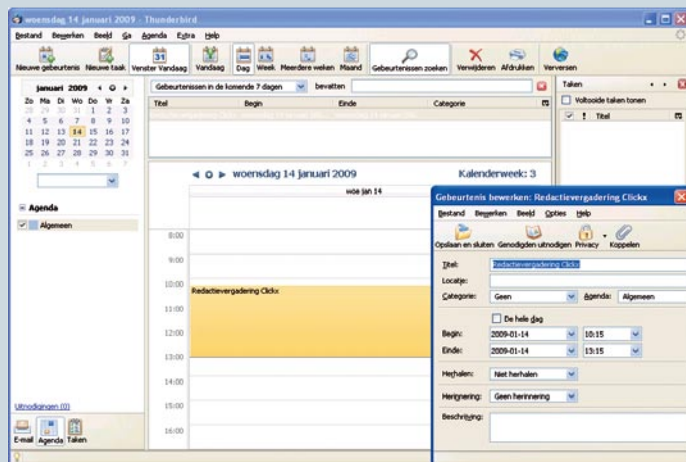
www.mozilla-europe.org/nl/firefox

Zonder twijfel een van de bekendste en populairste openbronprogramma's is de browser Firefox. Velen beschouwen het als de beste browser, en we zijn niet meteen geneigd hen tegen te spreken. Het grootste pluspunt zijn de talloze extensies waarmee je de browser, naar eigen behoefte kan optuigen: op https://addons.mozilla.org tellen we er al meer dan 6.000. Maar ook zonder extensies weet Firefox te overtuigen, met handigheden als een slimme adresbalk, een veilige wachtwoordbeheerder, een flexibele zoomfunctie en goed beheer(s)bare tabbladen. Verder zit het met de beveiliging wel snor en laat de (interface van de) browser zich verregaand personaliseren. De nieuwste versie (3.0) blijkt bovendien lichtvoetiger dan zijn voorgangers.

Thunderbird

www.mozilla-europe.org/nl/products/thunderbird

Naast Internet Explorer krijgt ook Outlook (Express) stevig weerwerk van Mozilla, met de e-mailclient Thunderbird. Die is intussen aan versie 2.0 toe. Net als Firefox laat ook dit programma zich met zo'n duizend add-ons uitbreiden. Zo krijgt Thunderbird met de extensie Lightning de allures van een *PIM*. We zijn bovendien zeer te spreken over de doorgedreven beveiliging: naast de ingebouwde en zelflerende spamfilter is er nog de bescherming tegen fraude (phishing) en een blokkering van gelinkte afbeeldingen. Thunderbird blijkt ook flexibel op het vlak van mailweergave en kan eveneens mappen creëren voor rss-feeds en nieuwsgroepen.

Een krachtig e-mailprogramma dat zich met tal van nuttige add-ons laat uitbreiden (hier: Lightning).

Pidgin

www.pidgin.im

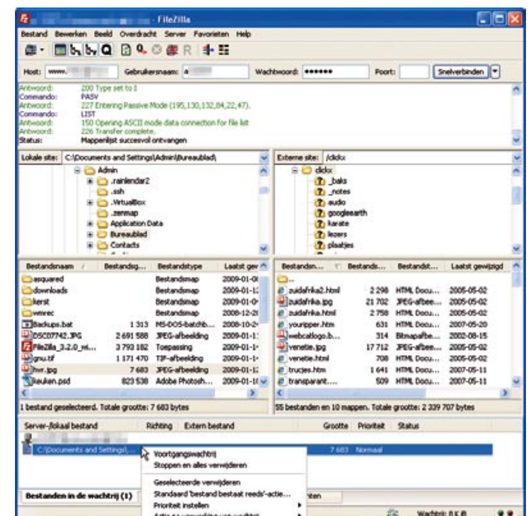
Wie graag eens een babbeltje slaat en geen boodschap heeft aan het besloten netwerk van Windows Live Messenger, kan aankloppen bij Pidgin (het vroegere GAIM). Dit programma slaat een brug tussen tal van tools en netwerken: het kan overweg met (accounts van) onder meer AIM, Google Talk, IRC, ICQ, Yahoo, MSN & Live Messenger. Je hoeft alleen het ID in te vullen van de netwerken waar je deel van uitmaakt. Zodra Pidgin een verbinding heeft gelegd, kan je dan met al je 'buddies' chatten. De tool ondersteunt de belangrijkste IM-opties, waaronder contactblokkeringen en bestandstransfers. Heel wat plugins zorgen voor bijkomende functionaliteit.

Kompozer & Filezilla

http://kompozer.net
http://filezilla-project.org

Ook de webontwerper in ons komt aan zijn trekken. Met Kompozer haal je een degelijke WYSIWYG html-editor in huis. Anders gezegd, je hoeft je echt niet in allerhande html- of css-tags te verslikken om toch een aardige webstek in elkaar te steken. Niet meteen een Dreamweaver, maar daar zal een beginner wellicht niet rouwig om zijn.

Moet je wel vaker bestanden naar je webstek uploaden, dan is FileZilla een prima keuze. Zoals bij de meeste ftp-clients vind je ook hier je lokale mappenhiërarchie terug aan de linkerkant en de inhoud van de externe site aan de rechterkant. Via een versleepbeweging kan je bestanden direct overzetten – tenzij je ze eerst in een wachtrij wil plaatsen. Een eenvoudige sitebeheerder zorgt ervoor dat je voor diverse connecties een aangepast profiel kan opzetten.

FileZilla: een eenvoudige maar betrouwbare ftp-client.

WxDownload Fast

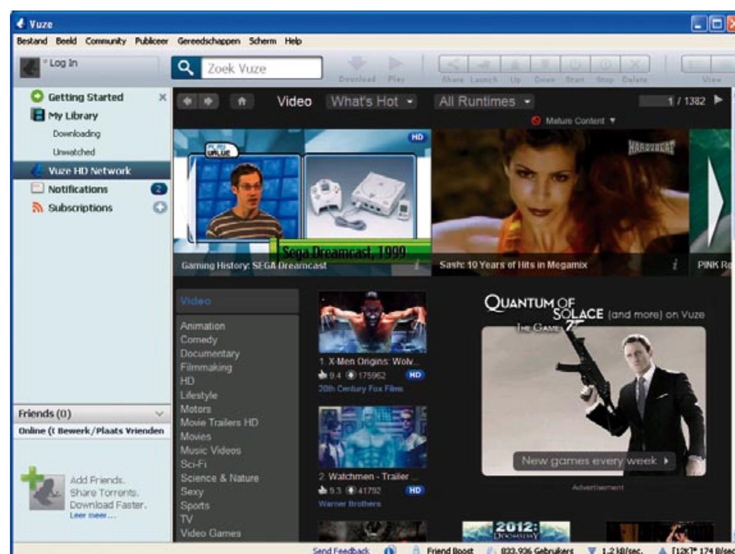
http://dfast.sourceforge.net

Zegt downloaden je meer dan uploaden, dan ben je met wxDownload Fast aan het juiste adres! Deze downloadmanager kan namelijk overweg met gesegmenteerde en multi-threaded transfers voor hogere snelheden (een bestand wordt in verschillende stukken opgedeeld en deze fragmenten kunnen vervolgens simultaan worden opgehaald), pikt onderbroken downloads automatisch opnieuw op en laat je toe downloads in te plannen – bijvoorbeeld tijdens rustige, nachtelijke uurtjes. En voor wie zijn downloadwoede ook onderweg niet weet in te tomen: de tool laat zich zelfs geheel van op een usb-stick bedienen.

Vuze

www.vuze.com

Wie downloaden zegt, denkt onwillekeurig aan P2P. Ook op dit vlak stelt OSS ons niet teleur. Vuze – het vroegere Azureus – is een blitse Bittorrent-client met krachtige zoekopties. Je krijgt via deze tool bovendien toegang tot het Vuze HD Network: leuk voor wie af en toe HD-filmpjes wil meepikken. En ook deze tool laat zich gewillig uitbreiden met tal van plugins. Wel even opletten dat je bij de installatie niet ongewild de browserbalk van Ask.com mee installeert.

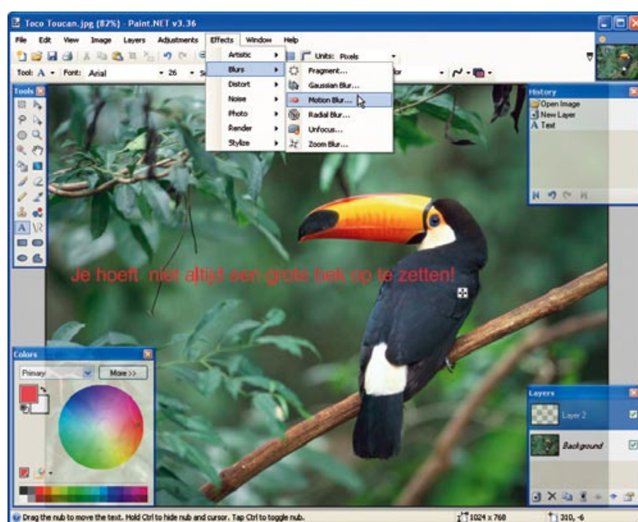
Vuze (Azureus): niet lichtvoetig, wel veelzijdig.

BEELDBEWERKING

Paint.NET

www.getpaint.net

Microsoft belooft beterschap met Windows 7, maar intussen zitten we in XP en Vista opgescheept met een erg mager beeldbewerkingsprogramma: Paint. Dat het beter kan zonder aan gebruiksvriendelijkheid te moeten inboeten, bewijst Paint.NET. Een belangrijk pluspunt is alvast de ondersteuning van lagen, wat veel meer mogelijkheden biedt voor allerlei creatieve en kunstzinnige bewerkingen. Ook het effectenaanbod mag er best wezen, en handigheden als een verlooptool, kloontool en toverstaf geven het programma extra schwung.

Paint.NET: een aardige middenmoter.

GIMP

www.gimp.org

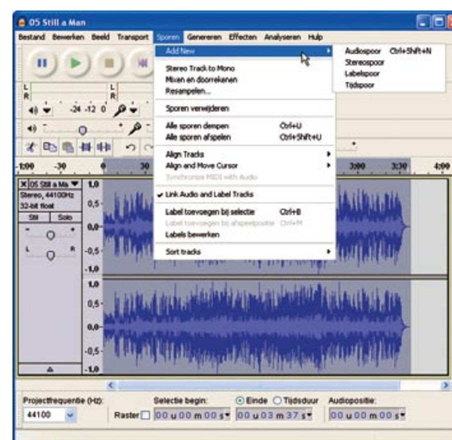
Paint.NET te licht bevonden? Laat je dan intimideren door krachtpatser GIMP, die koortsachtig de mogelijkheden van Photoshop probeert te imiteren. Opvallend is alvast dat elk programmaonderdeel standaard in een apart venstertje opent. GIMP kan onder meer overweg met kanalen, paden en lagen en beschikt over krachtige filters en een indrukwekkende gereedschapskist. Naast vul-, selectie- en zoomtools tref je hier verder nog een kloon-, perspectief- en healingtool aan. Gevorderde gebruikers kunnen bovendien allerlei bewerkingen automatiseren met behulp van een eigen scripttaal – online vind je trouwens een heel pak kant-en-klare scripts.

AUDIO & VIDEO

Audacity

http://audacity.sourceforge.net

Of je nu lp's of cassettes wil digitaliseren, of creatief aan de slag wil met meersporenaudio: Audacity doet het voor je! Je kan niet alleen geluid opnemen en afspelen, maar ook allerlei audiobestanden (zoals aiff, ogg, wav en mp3) importeren en exporteren. De tool schittert echter vooral als audiobewerker: geluidsfragmenten laten zich gewillig knippen, plakken en mixen en je kan er bovendien een hele resem effecten op loslaten. Niet meteen het meest gebruiksvriendelijke programma voor beginners, maar eens de berg beklommen wil je er niet meer af.

Ook complexe audiobewerkingen staan op Audacity's repertorium.

MP3Gain

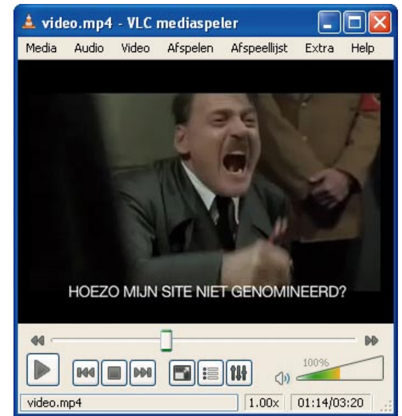
http://mp3gain.sourceforge.net

Wie geregeld audio-cd's ript of mp3'tjes binnenhaalt, kent het probleem wel: de ene song speelt luider dan de andere. Een mogelijke oplossing is dan het normaliseren van het volume. Dat doe je natuurlijk het liefst zonder veel kwaliteitsverlies, en MP3Gain is daarvoor de geknipte tool. Die gaat eerst na hoe luid een nummer precies klinkt voor het menselijke oor en voert op basis van deze analyse de nodige wijzigingen door.

VLC media player

www.videolan.org

Je audio- en videobestanden wil je natuurlijk ook vlot kunnen afspelen, en daarvoor is VLC media player een uitstekende keuze. Deze mediaspeler is namelijk van alle markten thuis: er is een indrukwekkende ondersteuning van audio- en videoformaten en het maakt nauwelijks uit wat de bron van al dit mediageweld is: harde schijf, vcd, dvd of een of andere mediastream. Erg handig is bovendien dat je geen externe codecs nodig hebt: die zitten immers allemaal in VLC zelf ingebouwd (óók voor het afspelen van dvd-films). De bediening is eenvoudig, maar dat neemt niet weg dat er in de menu's heel wat krachtige instellingen en opties verscholen zitten. Het is zelfs mogelijk om de speler als server in te zetten en zo media te streamen via je netwerkje.

Onder de eenvoudige interface van VLC gaan heel wat geavanceerde menuopties schuil!

MediaCoder

http://mediacoder.sourceforge.net

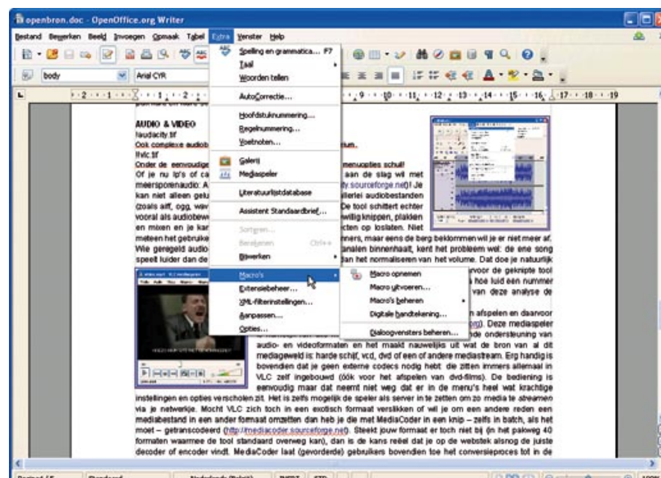
Mocht VLC zich toch in een exotisch formaat verslikken, of wil je om een andere reden een mediabestand in een ander formaat omzetten, dan heb je die met MediaCoder in een knip getranscodeerd – zelfs in batch als het moet. Steekt jouw formaat toch niet bij de pakweg 40 formaten waarmee de tool standaard overweg kan, dan is de kans reëel dat je op de webstek alsnog de juiste decoder of encoder vindt. MediaCoder laat (gevorderde) gebruikers bovendien toe het conversieproces tot in de details te finetunen.

KANTOOR

OpenOffice.org

http://nl.openoffice.org

Het vlaggenschip van openbronsoftware is ook meteen Microsofts eeuwige kwelgeest: OpenOffice.org. Deze kantoorsuite is intussen enorm populair. Ze bestaat naast een tekstverwerker (Write), een spreadsheet (Calc) en een presentatiepakket (Impress) ook nog uit een vectorieel tekenprogramma (Draw), een wiskundige vergelijkingseditor (Math) en een database (Base). Die laatste drie kunnen echter niet meteen tippen aan hun commerciële tegenhangers. Write en Calc evenaren daarentegen stilaan de kracht en flexibiliteit van hun tegenhangers uit de MS Office-suite, en versie 3.0 van OpenOffice.org kan ook alle Microsoft Office-formaten (inclusief die van versie 2007) importeren – hoewel een complexe lay-out niet altijd ongeschonden uit de omzetting komt. In tegenstelling tot Microsoft Office kan OpenOffice.org van huis uit ook uitstekend overweg met het openbronformaat OpenDocument (ODF) – niet onbelangrijk als je weet dat steeds meer officiële instanties de weg naar dit formaat vinden...

Een complete kantoorsuite, helemaal gratis!

AbiWord

www.abisource.com

Ben je alleen op zoek naar een degelijke tekstverwerker, en heb je niet meteen een boodschap aan al het suitegeweld van OpenOffice.org, dan vind je zeker je gading in AbiWord. Het programma is klein en reageert daardoor goed, maar dat neemt niet weg dat je hier ook enkele meer geavanceerde mogelijkheden aantreft zoals MAIL MERGE (afdruk samenvoegen) of het invoegen van voet- en eindnoten, afbeeldingen, tabellen en lijsten. En wat je ontbeert, vind je misschien terug in een van de vele beschikbare plugins.

PDFCreator

http://sourceforge.net/projects/pdfcreator

AbiWord beschikt wel niet over een betrouwbare pdf-plugin. Wil je dus vanuit dat programma – of van om het even welke toepassing in Windows – documenten opslaan in pdf-formaat, dan gaat dat het makkelijkst door een virtuele pdf-printerdriver te installeren. Een prima tool hiervoor is PDFCreator. Na installatie vind je deze tool terug als een extra printer. Je moet gewoon een document afdrukken en die printer selecteren. Je documenten worden dan netjes omgezet in een pdf-bestand.

PRIVACY

TrueCrypt

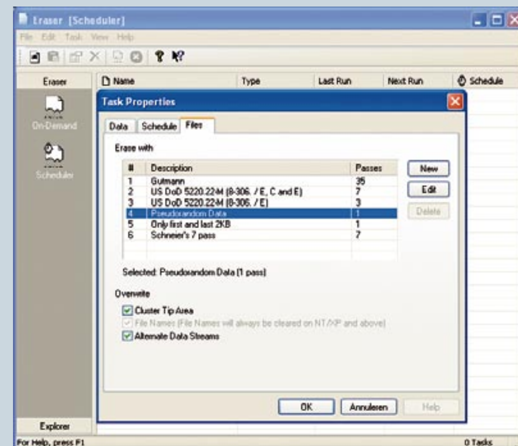
www.truecrypt.org

Het zal je niet verbazen dat alternatieve software ook veel aandacht schenkt aan de privacy van zijn gebruikers. TrueCrypt doet dit door je een complete schijf(partitie) of een afgebakend deel ervan veilig te laten versleutelen. Alleen wie over het wachtwoord beschikt, krijgt toegang tot de gegevens die zich in dat (virtuele) station bevinden. Je kan er onder meer een usb-stick mee beveiligen, zelfs zonder dat TrueCrypt op de host-pc geïnstalleerd hoeft te zijn – wel moet je die pc dan met administratorrechten kunnen opstarten.

Eraser

www.heidi.ie

Ook Eraser denkt aan je privacy, maar dan op een totaal andere manier: met deze tool zorg je er namelijk voor dat gewiste bestanden ook écht van je schijf verdwijnen, zodat die gegevens zelfs niet meer met gespecialiseerde software (of hardware) kunnen ingelezen worden. Het ideale tooltje dus voor wie een gebruikte harde schijf wil doorverkopen. Dankzij een ingebouwde taakplanner is het bovendien mogelijk om de inhoud van bepaalde mappen op gezette tijden te laten 'shredden'.

Eraser: weg is écht weg!

VAKTAAL

CSS: Cascading style sheets. Een techniek om de vormgeving van webpagina's (titels, kadertjes, tekst) te bepalen. De css-informatie kan in het html-bestand zelf staan, of kan opgeroepen worden vanuit een apart css-bestand. Op deze manier kan je heel snel lay-outwijzigingen maken aan je hele site.

P2P: Twee computers die met elkaar verbonden zijn, zonder andere computers in het netwerk, zijn verbonden via P2P. Veel bestandsuitwisselingsnetwerken, zoals BitTorrent, maken gebruik van deze technologie.

PIM: Personal Information Manager. Programma dat niet alleen je e-mail beheert, maar ook bestaat uit een agenda, een kladblok en een klok.

WYSIWYG: Met een WYSIWYG-editor zie je meteen hoe het eindresultaat er zal uitzien. Met andere woorden: je moet geen ingewikkelde code gebruiken, maar bekijkt onmiddellijk het resultaat. Veel webbouwpakketten zijn uitgerust met een WYSIWYG-module, maar ook tekstverwerkers als Word zijn WYSIWYG-programma's.

HULPPROGRAMMA'S

7-Zip

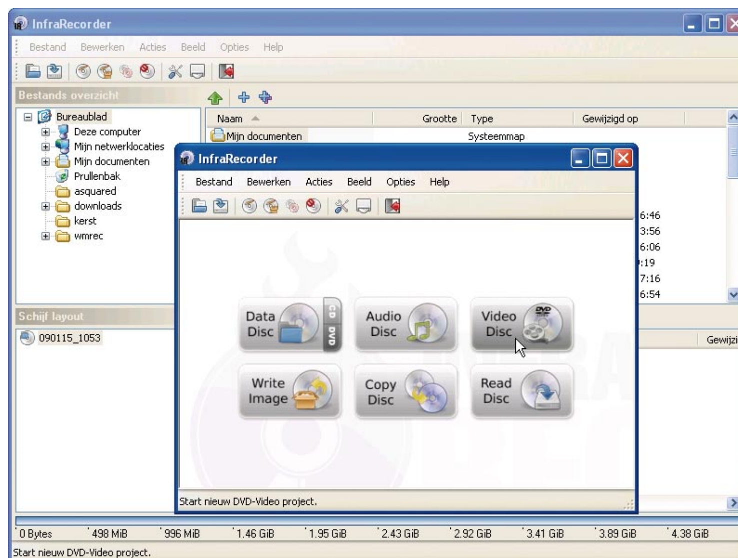
www.7-zip.org

Onder de noemer hulpprogramma's hebben we nog twee laatste handige tools. 7-Zip is een programma waarmee je allerlei bestanden compacter kan maken. Deze compressietool kan met heel wat verschillende archiveringsformaten overweg. Daar zit natuurlijk het obligate zip-formaat tussen, maar wie zijn gegevens nóg compacter wil samengeperst zien, opteert beter voor het 7z-formaat. 7-Zip laat je trouwens ook zelfuitpakkende archieven creëren: even dubbelklikken op het exe-bestand volstaat dan om het archief opnieuw uit te pakken. Je kan bovendien zelf het gewenste compressieniveau instellen en je archief afschermen met een wachtwoord.

InfraRecorder

http://infrarecorder.org

InfraRecorder probeert een gratis alternatief te bieden voor commerciële brandtools als Nero Burning Rom. Het mag dan niet het meest flexibele programma zijn, het is alvast wel gebruiksvriendelijk. Je kan onder meer imagebestanden (ISO, bin/cue) branden, cd's en dvd's kopiëren (met of zonder tussentijds imagebestand), en audio-cd's en data-cd's/dvd's samenstellen. Meer dan voldoende dus voor je dagdagelijkse brandklusjes, zonder alle ballast die je zo dikwijls belaagt bij commerciële brandsuites. ♦

Een eenvoudig hoofdmenu waar zelfs de prille beginner weg mee weet.